

Monimuotoiset kosteikot turvemilla

Kristiina Nyholm, Keski-Suomen ELY-keskus
27.3.2025

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

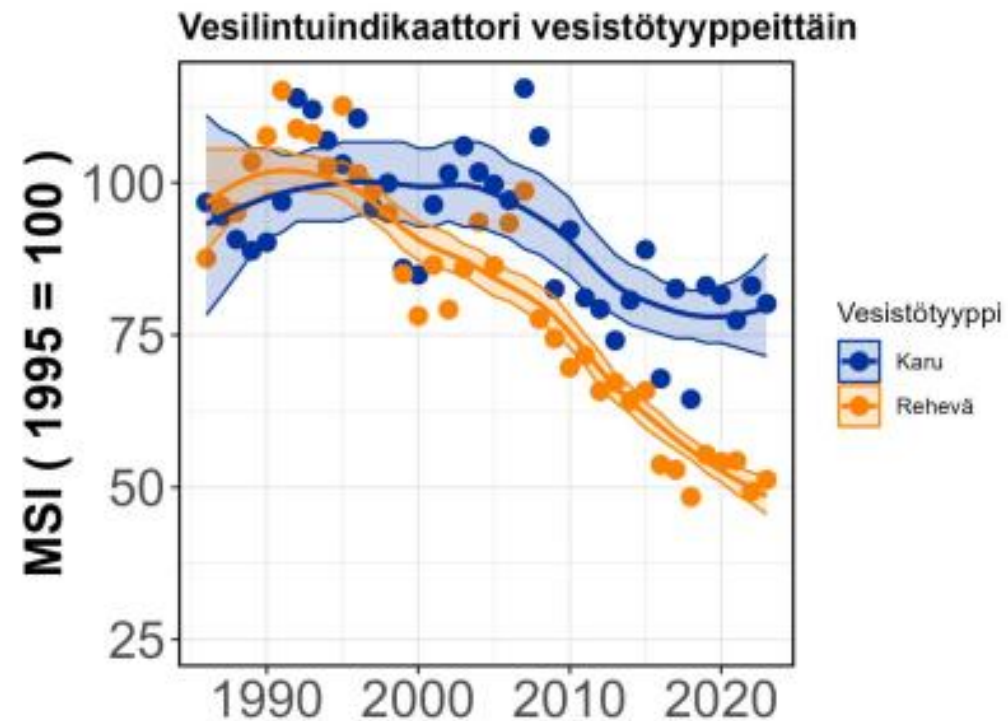
Kosteikot

- **Tieteen termipankki:** Matala vesialue tai erittäin kostea maa-alue, jolle on tyypillistä erityinen kostean elinympäristön vaativa lajisto (YS). Kosteikko voi olla suo, luhta, ruovikko tms.
- Keski-Suomessa turvemaita noin 280 800 ha (ei sis. maatalousmaata)
 - 14 % /n. 39000 ha ojittamatonta suota
 - <3,6 % / n. 10100 ha turvetuotantoalueita (nykyiset ja entiset)
- Keski-Suomen turvepellot noin 9500 ha

Kosteikot - linnuston tila

- Valtaosa Suomen rehevien lintuvesien vesilinnuista uhanalaisia tai silmälläpidettäviä
 - Punasotka äärimmäisen uhanalainen
 - Tukkasotka erittäin uhanalainen
 - Haapana, jouhisorsa vaarantuneita
- Kannankehitys (muutos-%) 38 v. aikana
 - Punasotka -96
 - Tukkasotka -76
 - Haapana -58, jouhisorsa -74
- Rehevöityminen, umpeenkasvu, vieraslajit...

Vesilintujen kannankehitykset karuissa ja rehevissä vesistöissä 1986–2023.

Kuva: Piha, M., Lindén, A., Lehikoinen, A. & Rajala, T. 2023. Vesilintuseurannan tulokset 2023. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 81/2023. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 19 s.

Lintukosteikko – keskeisiä ominaisuuksia

- **Mosaiikkimainen kasvillisuus, avoimuus**
 - Umpeenkasvu heikentää lintuvesien tilaa
- **Vaihteleva vesisyvyys**
 - Kahlaajat, puolisukeltajat, kokosukeltajat
- **Turvalliset pesimäsaarekkeet**
 - Naurulokkiyhdykskunnat tuovat turvaa pesiville vesilinnuille
 - Veden ympäröimät saarekkeet vähentävät petoriskiä
- **Ravintoverkon kunto**
 - Rehevöityneissä järvissä särkikalojen runsaus

Lintukosteikon perustaminen

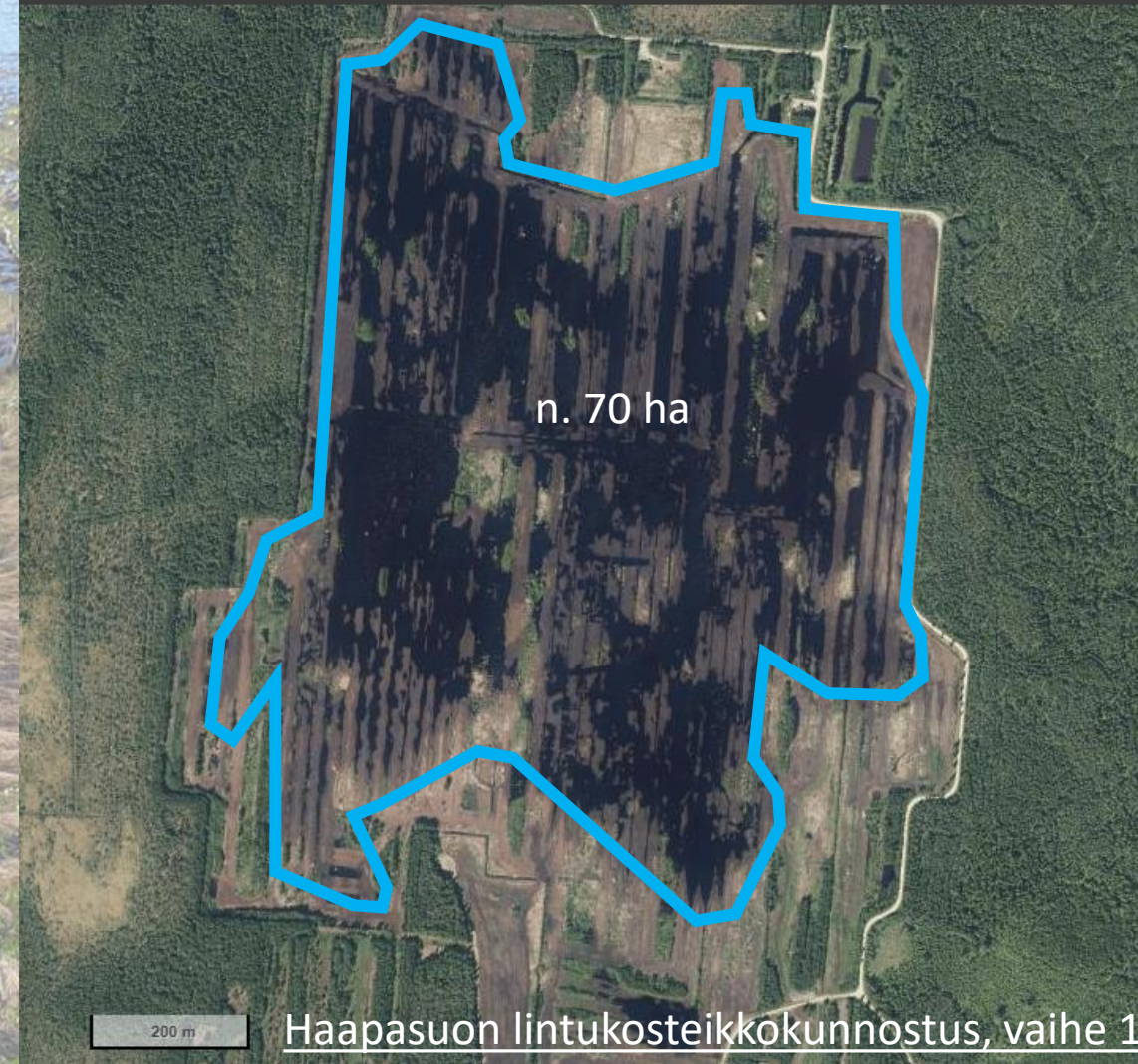
- Alaville entisille turvetuotantoalueille tai vanhoille turvepelloille vedenpinnan nosto pohjapatoratkaisulla, vedenpinnan säätely
- Lintukosteikolle kosteikon keskisyvyys 0,5-0,7 m
 - Puolisukeltajille riittää 0-0,5 m
- 50-50-50 –säntö: puolet avovettä ja puolet mosaiikkimaista kasvillisuutta, keskisyvyys alle 50 cm
- Kausikosteikot
 - Kalattomuus
 - Kesannointi tarjoaa ravintoa vesiselkärangattomille

Historialliset ilmakuvat (2022)

Maanmittauslaitos, Paikkatietoikkuna

1931 1940 1950 1960 1970 1980 1990 2000 2010 2024

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Joutsa Haapasuo v. 2022

Kuva: Lauri Kaisto 2022

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Joutsa Haapasuo v. 2022

Kuva: Lauri Kaisto 2022

**Euroopan unionin
osarahoittama**

KESKI-SUOMEN LIITTO

**Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus**

Joutsa Haapasuo v. 2024

Kuva: Tomi Hakkari 2024

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lintukosteikko – muut hyötyjät

- **Vesiensuojelu**
- **Muu kosteikkolajisto**
- **Virkistysarvo**

Kosteikon perustaminen - rahoitus

Ei-tuotannollinen investointituki

- **KYLLÄ:** viljelijät, rekisteröidyt yhdistykset ja vesilain 12 luvussa tarkoitetut vesioikeudelliset yhteisöt, y-tunnus
- Kosteikot, kaksitasouomat, turvepeltojen muuttaminen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi
- Investointihankkeen suunnitelmaan hyödynnettävissä Neuvo-tuki
- Tuki maksetaan hyväksytyjen toteutuneiden kustannusten mukaan
- Tehtävä kosteikkojen hoitoa koskeva ympäristösopimus (5 vuotta)

Metsätalouden kannustejärjestelmä, Metka

- **KYLLÄ:** maanomistaja, luonnollinen henkilö (yksin tai yhteishankkeena)
- **EI:** esim. yhdistys, kunta, seurakunta
- Hakija maanomistaja, tuki maksetaan toteuttajalle
- Maanomistajan omaa työtä ei tueta
- Voidaan korvata kokonaan hyväksyttävät kohtuulliset kustannukset (suunnittelu, työ, tarvikkeet)
- Alueella sovelletaan metsälakia
- Hoito- ja kunnossapitovelvoite 10 vuotta

Maaseuturahoituksen yleishyödylliset ympäristö- ja ilmastoinvestoinnit

- Korvamerkittyä rahaa
- **KYLLÄ:** julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö
- **EI:** yksityishenkilö/viljelijä
- Hyöty ohjautuu alueen asukkaille ja muille toimijoille
- Enintään 80 % hyväksyttävistä kustannuksista (julkisoikeudellisilla yhteisöillä vähemmän)
- Omarahoituksessa saa olla talkootyötä

TARKISTA YKSITYISKOHTAISET HAKUOHJEET JA EHDOT RAHOITUSVAIHTOEHTOJEN OMISTA YKSITYISKOHTAISISTA OHJEISTA

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kosteikon perustaminen - rahoitus

Vesienhoidon avustukset

- **KYLLÄ:** kunnat, kalatalousalueet, osakaskunnat, yhdistykset, yritykset sekä yksityiset ja julkiset yhteisöt
- Avustus yleensä max 50 %, talkootyö hyväksytään omarahoituksena
- Avustukset yleishyödyllisiin hankkeisiin, ensisijaisesti laaja-alaisille valuma-aluekunnostuksille

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF

- **KYLLÄ:** esim. kunnat, tutkimusorganisaatiot, yritykset, yhdistykset
- **EI:** yksityinen maanomistaja
- JTF-hankkeilla voidaan mm. kunnostaa ja ennallistaa entisiä turvetuotantoalueita
- Tukitaso pääsääntöisesti enintään 80 %, talkootyö ei voi olla omarahoitusosuutta

Kunta- ja Järjestö Helmi-ohjelma

- **KYLLÄ:** kunnat, kuntayhtymät, yhdistykset, säätiöt, osakaskunnat
- **EI:** yksityinen maanomistaja
- Lintuvesien ja kosteikkojen kunnostaminen ja hoito
- Enintään 80 % toteutuneista hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista, erityisistä syistä 95 %
- Ei tiedossa seuraavaa hakumahdollisuutta

TARKISTA YKSITYISKOHTAISET HAKUOHJEET JA EHDOT RAHOITUSVAIHTOEHTOJEN OMISTA YKSITYISKOHTAISISTA OHJEISTA

VAIKUTA
VESIIN

NOSTA rahat pintaan

<https://www.rahatpintaan.fi/>

Löydä sopiva rahoitus

Rastita teemoista haluamasi aiheet ja paina sen jälkeen "Näytä rahoitukset" -painiketta.

[Katso rahoitusteemojen selitykset »](#)

Sisävesien ja
rannikkovesien
kunnostus

Kalataloudelliset
kunnostukset

Vesien hallinta ja
valuma-aluehoito

Rantaluonnon
monimuotoisuuden
turvaaminen

Viestintä ja
ympäristökasvatus

Pienvesien kunnostus

Lintuvesien kunnostus

Ravinnekierätykset

Kansainvälinen
yhteistyö

Näytä rahoitukset ▼

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lintukosteikot – kootut linkkivinkit

- SOTKA-kosteikot: <https://kosteikko.fi/>
 - Paljon tietoutta kosteikoista ja ohjeita kosteikon suunnitteluun ja toteutukseen
 - Ohjevideoita: <https://www.youtube.com/@sotka-kosteikot>
- Kosteikko-opas, Riistakeskus: <https://riista.fi/wp-content/uploads/2023/09/kosteikko-opas-2015.pdf>
- Ruokavirasto: [Kosteikot](#)
- Vesistökunnostusverkoston toimijat: [Valtakunnallinen vesistökunnostusverkosto | Vesi.fi](#)
- Rahoitusmahdollisuuksia: <https://www.rahatpintaan.fi/>

